

Het verbroken brood en de gebroken herder

Preek over Mattheüs 26:31, 32

Te lezen: Mattheüs 26:26-35

Datum: 4 maart 1990

Jezus is met zijn discipelen op weg, naar de Olijfberg. Daar zal Hij in de Hof van Gethsémane vechten, met zichzelf en met God, om tot gehoorzaamheid te komen: 'Vader, niet mijn wil maar de Uwe moet gebeuren'. Dan zal Hij gevangen worden genomen. En daarna zal de tocht verder gaan: 's Nachts naar het paleis van Kajafas, de hogepriester, om er verhoord te worden. De volgende ochtend, in alle vroegte, naar het paleis van Pilatus, de Romeinse stadhouder, om ook daar verhoord te worden. En tenslotte naar Golgotha, om er te sterven.

Jezus heeft zojuist het laatste avondmaal met zijn discipelen gevierd. Hij had het brood genomen, het in stukken gebroken, en ieder een stuk gegeven, met de woorden: 'Dit is mijn lichaam'. Nu lopen ze buiten. Jezus spreekt met zijn discipelen over wat er in de komende uren gaat gebeuren. Hij doet dat met een aanhaling uit de profeet Zacharia: 'Ik zal de herder slaan en de schapen der kudde zullen verstrooid worden'. De betekenis van die aanhaling is duidelijk. Jezus is de herder. Hij zal geslagen worden. Hij zal tenslotte aan het kruis geslagen worden. Hij zal kapot gaan onder die slagen. Net zo aan stukken gaan, als het brood dat Jezus bij het houden van het laatste avondmaal aan stukken brak. De herder zal geslagen worden. Er zal ook wat met de kudde gebeuren: 'De schapen der kudde zullen verstrooid worden'. De discipelkring zal verbroken worden. Als in paniek geraakte schapen zullen ze, ieder voor zich, een veilig heenkomen zoeken, wanneer Jezus gevangen wordt genomen. De gemeenschap van de discipelen zal in brokstukken uiteenvallen.

Net zoals het lichaam van Jezus verbroken zal worden.

Net zoals het avondmaalsbrood verbroken werd.

Verbroken brood...

Verbroken lichaam van Jezus...

Verbroken eenheid der discipelen.

Het is vandaag de eerste lijdenszondag. We vieren het avondmaal. We reiken elkaar straks gebroken brood. We doen dat in gemeenschap: we geven het aan elkaar. Daar zit spanning in. Voelt u dat? 'Gemeenschap' is heelheid, gaafheid van menselijke verhoudingen. Als gemeenschap aan elkaar verbrokenheid te eten geven...

In deze dienst willen we, èn in de prediking van de gebrokenheid van Jezus op Golgotha, èn in het eten van gebroken brood, op zoek zijn naar het geheim van onze gemeenschap, als kinderen van God, op zoek zijn naar het geheim van de eenheid van de gemeente.

Wanneer het gaat over de eenheid van de gemeente, voelen we ons direct persoonlijk aangesproken. Terecht! Alleen met elkaar redden we het! We moeten één zijn! Maar dat kan alléén als ieder zijn eigen verantwoordelijkheid draagt. Dat kan gezegd worden van alles in de gemeente, waarin éénheid een vereiste is. Je kunt alleen een eenheid vormen wanneer ieder zich persoonlijk inzet en geeft, enthousiast is, wanneer ieder zijn eigen verantwoordelijkheid draagt in aandacht hebben voor elkaar en echt luisteren naar elkaar. Daar gaat allemaal niets van af. Dat blijft kaarsrecht overeind staan. Alleen: het geheim van de eenheid in de gemeente is niet het geheim van het dragen van de eigen persoonlijke verantwoordelijkheid!

Hoe belangrijk persoonlijke verantwoordelijkheid, enthousiasme, trouw en inzet ook zijn: je moet ze niet verheerlijken of idealiseren. Petrus is het schoolvoorbeeld van een volgeling van Jezus die zich in alles aangesproken voelde op zijn persoonlijke verantwoordelijkheid. Toen Jezus had gezegd: 'Jullie zullen allen aanstoot aan mij nemen in deze nacht', reageerde hij direct met: 'Al zouden allen aanstoot aan u nemen, ik nooit!'

Heer op mij kunt u rekenen! Ik weet wat er van mij gevraagd wordt! Ik zal op mijn plaats staan! Jezus zegt dan niet: 'Bravo Petrus, op jou kan ik tenminste aan! Als al mijn volgelingen jouw instelling hadden gingen we niet zo'n moeilijke nacht in!' Jezus zegt: 'Petrus, ik zeg je, in deze nacht, éér de haan kraait, zal je mij driemaal verloochenen'. Hoe belangrijk persoonlijke verantwoordelijkheid, enthousiasme, offerbereidheid en inzet ook zijn: ze zijn niet het geheim van onze eenheid met Jezus. Ze zijn ook niet het geheim van onze eenheid met elkaar.

Petrus moest eerst sterven aan zijn verantwoordelijkheidsbesef, godsdienstig enthousiasme en radicale inzet voor Jezus. Dat gebeurde toen hij in diezelfde nacht, in de hof van het hogepriesterlijk paleis, tot driemaal over Jezus zei: 'Ik ken die mens niet', en als een gebroken man wegsloopt toen hij de haan hoorde kraaien. We moeten met Christus sterven en opstaan. Niet alleen de minder mooie dingen van ons karakter moeten aan het kruis. Ook het mooie en goede! Petrus' verantwoordelijkheidsbesef moest éérst sterven, in de nacht waarin Jezus op weg ging naar het kruis. Na Jezus' opstanding uit de dood, wekte de Heer Petrus' verantwoordelijkheidsbesef, enthousiasme en radicale inzet uit de dood op tot een nieuw leven. Aan het Meer van Tiberias zegt de opgestane Heer tegen Petrus die als discipel met de dood in zijn schoenen loopt: 'Petrus, heb je mij lief? Hoed mijn schapen! Weid mijn lammeren! Weid mijn schapen!'

Als gemeenschap van kinderen Gods geven we elkaar straks gebroken brood te eten. Vóór dat u dat stukje gebroken brood in uw mond stopt, moet u er eerst eens een tijdje aandachtig naar kijken en tegen uzelf zeggen: 'Dat gebroken brood is de gebrokenheid van Christus. In zijn verbreking heeft hij mijn verbrokenheid voor zijn eigen rekening genomen. Dat gebroken brood is mijn gebrokenheid. Het is ook de

gebrokenheid van mijn eigen verantwoordelijkheidsbesef, mijn eigen enthousiasme; de gebrokenheid van mijn eigen mogelijkheid om werkelijk gemeenschap te hebben, één te zijn met Jezus en met gemeenteleden'. Omdat Jezus deze verbrokenheid van ons voor zijn rekening heeft genomen, daarom kunnen we geheelde mensen en geheelde gemeenschap van mensen zijn.

Na dit alles kom ik terug op wat eerder is gezegd: het geheim van de eenheid van Christus' gemeente is niet het geheim van het dragen van de persoonlijke verantwoordelijkheid die ieder lid heeft. Zelfs als we allemaal een met Christus gestorven en tot nieuw leven opgewekt enthousiasme en inzet voor de gemeente zouden hebben, zelfs als we allemaal een geheiligd verantwoordelijkheidsbesef zouden hebben... zelfs dan... zou de eenheid van de gemeente geen bekeken zaak zijn.

Aan de eenheid van de gemeente zit ook een kant die hoger - of dieper - ligt dan het niveau van de persoonlijke verantwoordelijkheid van een ieder van ons. Waarom zijn er zoveel kerken en geloofsgemeenschappen? Waarom ben ik baptisten voorganger en geen kapitein van het Leger des Heils? Ik heb heel persoonlijk belijdenis van geloof afgelegd in de baptisten gemeente en ben heel bewust en heel persoonlijk gedoopt. Maar dat ik baptist ben is niet voor 100% een daad van mijn verantwoordelijkheid. Ik ben in een baptisten gezin opgegroeid en heb in de gemeente het geloof op een baptisten manier leren beleven. Als mijn ouders bij het Leger des Heils waren geweest was ik misschien...

De gemeente van Jezus Christus is verdeeld. De schapen van de éne kudde zijn in groepjes verstrooid. Zonder dat je er altijd wat aan kunt doen. Je draagt er geen verantwoordelijkheid voor. Je mag er ook lang niet altijd een ander verantwoordelijk voor verklaren. Soms heeft die verdeeldheid te maken met de geestelijke achtergrond, de kerkelijke traditie waarin je bent opgegroeid. Soms heeft die verdeeldheid te maken met iemands karakter, iemands persoonlijkheidsstructuur. Leden van een pinkstergemeente zijn nu eenmaal expressiever en directer en spontaner dan de gereformeerde bonder. Zonder dat je mag zeggen dat dat komt omdat de een méér christen is dan de ander. Soms heeft de verdeeldheid te maken met culturele achtergrond. Soms heeft de verdeeldheid te maken met onmacht. Soms gaan christenen uiteen omdat ze, na eindeloze gesprekken, Bijbelstudies en bidstonden, onmachtig zijn elkaars opvattingen, levensstijl en stijl van gemeente zijn te aanvaarden. Als men dit dan ervaart als diepverdrietige onmacht, en niet als triomf van eigen gelijk... moet je dit soms aanvaarden. Onmachtig tot eenheid...

Verbroken brood... De herder geslagen; zijn lichaam verbroken... De schapen der kudde verstrooid... Als het lichaam van de herder Jezus Christus aan het kruis verbroken wordt, neemt Hij de gebrokenheid van de kudde voor zijn eigen rekening. Stervend draagt Hij een in meer dan duizend kerken en kringen gebroken gemeente de verzoening binnen. De herder der kudde sterft aan wat de schapen van elkaar scheidt. Ook zo zet hij zijn leven in voor de schapen! Jezus sterft aan de verdeeldheid

van zijn gemeente. Hij sterft aan eeuwenoude kerkelijke tradities die elkaar verketteren. Hij sterft zelf aan de vervloeking die christenen over elkaar hebben uitgesproken. Wat christenen van elkaar gescheiden houdt gaat aan het kruis als een scherp zwaard dwars door zijn eigen hart. Hij gaat zelf kapot aan onze onmacht om een te zijn. En zó maakt Hij ons een.

Verbroken brood... gebroken herder... verstrooide kudde... Juist de verstrooide kudde moet aan de avondmaalstafel het verbroken brood eten! Dat beleef ik steeds als de zegen van een open avondmaalsviering. Wanneer je als baptist het brood breekt met gasten uit andere kerken en geloofsgemeenschappen, mag je in dat gebroken brood de gebroken gemeente zien, waarvan de gebrokenheid verzoend is in de gebrokenheid van onze Heer Jezus Christus.

De in duizend kerken en kringen verstrooide ene kudde van de Heer is de kruisgestalte van de gemeente. Deze gestalte kennen we maar al te goed. Er is ook een paasgestalte van de gemeente. In Mattheus 26:32 zegt Jezus tegen zijn discipelen: 'Doch nadat Ik zal zijn opgewekt, zal Ik u voorgaan naar Galilea'. Na zijn opwekking uit de dood heeft Jezus de verbroken discipelkring weer om zich verzameld en geheeld. Dit werk is nog niet af. Het zal pas voltooid zijn bij de wederkomst van Jezus Christus, wanneer Hij zijn gemeente met zich verenigd. Maar aan de avondmaalstafel mag de nu nog verdeelde gemeente al de smaak proeven van de komende eenheid. Door elkaar gebroken brood te reiken.

Amen.

GEBED

Heer, bijeen als uw kinderen prijzen wij u drie-enig God. Wij verheugen ons in elkaars aanwezigheid. Wij voelen ons in samen zingen opgetild uit de eenzaamheid van ons eigen 'ik'. U bent als Vader, Zoon en Geest oneindig veel volmakter een dan wij. Wij prijzen u, Vader in de hemel, dat u niet op uzelf gericht bent. Uw heerlijkheid deelt met de Zoon. Prijzen u, Zoon, dat u zich bedreigd hebt gevoeld door de wil van de Vader, maar van harte bereid. Wij prijzen u Geest, dat u zich een intrek laat nemen in onze harten, in deze gemeente, om ons met de Vader en de Zoon te verenigen. Heer Jezus, prijzen u dat u afgedaald bent in de eenzaamheid van ons verloren 'ik'. U heeft schuld en onmacht van gebroken relaties op u genomen. Heilige Geest, u kent ons verlangen naar eenheid met God en met elkaar. Hef ons op tot U omhoog. Nu in deze dienst. In het leven van morgen. Dank U, dat wij eens volmaakt gemeenschap zullen hebben en vormen.

Amen.